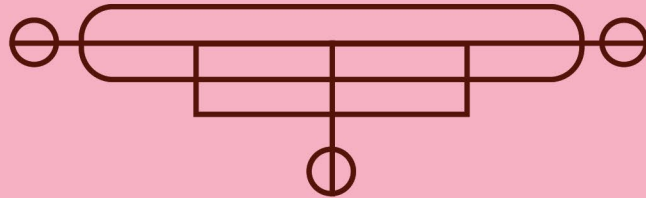

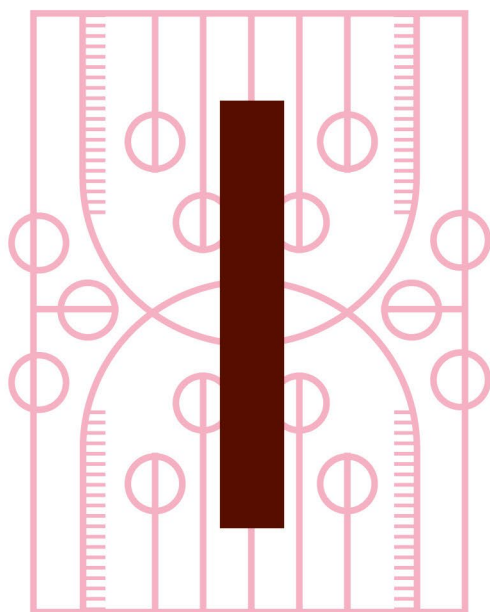
LÄSLISTA FÖR
MELLANSTADIET

Skolverket

LÄSLISTA FÖR MELLANSTADIET

Kulturrådet

läslistorna hittar du som är förskollärare eller lärare exempel på skönlitteratur som kan engagera, väcka nyfikenhet och leda till spännande samtal med barn och elever. En del av verken är

välbekanta på förskolor och skolor – andra kanske mer obekanta.

Att sammanställa listor innebär att man gör ett urval. En strävan har varit att litteraturen ska gestalta tillvarons komplexitet i text och bild men också bidra till att barn och elever lär känna sig själva, andra och omvärlden. Vår förhoppning är att litteraturen på listorna kan öka barns och elevers intresse för läsning av skönlitteratur. Ta gärna inspiration från de olika listorna! Många verk passar för flera åldrar och stadier.

Vi hoppas att de kan inspirera dig som förskollärare och lärare och väcka samtal om litteratur i undervisningen.

Läslistorna är frivilliga att använda. Läs mer om dem på skolverket.se

Akamella Andarnas rike (2022)

Text: Lowe Aspviken

Illustration: Peter Bergting

SPÖKHISTORIA FRÅN TORNEDALEN som utspelar sig i början av 1900-talet. Syskonen Gustava och Georg bor i Stockholm men släkten kommer från Muodoslompolo i Tornedalen. När Georg oförklarligt försvinner börjar en lika spännande som kuslig historia. Berättelsen bygger på tornedalska myter och skapar realistisk närvarokänsla genom smidig användning av ord på minoritetsspråket meänkieli. Här finns också hänvisningar till verkliga platser som ödekyrkogården Akamella. Peter Bergtings illustrationer bidrar till tidskänslan.

Boken om allting (2012)

Guus Kuijer

FILOSOFISK KORTROMAN SOM vill ge ett svar på vad som krävs för att en människa ska kunna bli lycklig. Den fantasifulle Thomas lever i en religiös familj som domineras av en våldsam pappa som misshandlar både honom och mamman. I berättelsen som utspelar sig i Nederländerna på 1950-talet skildras hur en ohållbar situation kan övervinnas genom humor och gemenskap. Språket är poetiskt och kan väcka frågor om konstnärligt berättande. ALMA-pristagare 2012.

Balladen om en bruten näsa (2012)

Arne Svingen

BART VÄXER UPP i en utsatt del av stan. Han bor i en nedgången lägenhet och trapphuset är fullt med spår efter narkomaner. Mamman är alkoholiserad och har svårt att sköta både lägenhet och arbete. En väg ut ur mörkret öppnas av vännen Ada som kommer från en annan del av stan. Allt skildras från Barts livsbejakande och kloka perspektiv, med mycket humor och romanpersoner som lever kvar. Hoppfullt om vikten av att tro på sig själv och våga. Innehåller ett efterord med skrivtips av Märten Melin.

Comedy Queen (2018)

Jenny Jägerfeld

RUNT SASHAS MAMMA var det nästan alltid ledsamt och till slut valde hon att ta sitt liv. Sasha sammanställer därför en lista på sju saker som hon måste göra för att inte bli som sin mamma. För läsaren blir det en känslomässig resa mellan skratt och gråt. I sitt efterord skriver författaren att vi måste tala mer om självmord och psykisk ohälsa, även om det är svårt. Berättelsen skildrar den gropiga resan mot självkännedom och ett nytt förhållningssätt till sorg.

Dödskallen (2023)

Jon Klassen

I DENNA BILDROMAN i kortformat ger sig lilla Otilia ut i den kalla skogen. Hon välkomnas in i ett hus där en ensam dödskalle huserar. Otilia räddar sin nya vän från den som hemsöker honom – ett huvudlöst skelett! Denna sagolika spökhistoria berättas med korta sakliga meningar där det vibrerar under ytan, och med bilder där det vita får betydelse i den för övrigt mörka och mättade färgskalan. Bokens efterord om det transformerande minnet kan inspirera till samtal och berättarexperiment.

En liten bok om kärlek (2015)

Text: Ulf Stark

Illustration: Ida Björs

ATT BOKENS HUVUDPERSON fick namnet Fred hjälpte föga; det blev krig ändå. I den ena vågskålen finns vinterkyla, mörklägning, ransonering och en pappa som bevakar en gräns i norr. I den andra finns kamratskap, julgransljus, en säck med julmat och barnet i mammas mage. Här ges exempel på strategier som gör det möjligt för Fred att hantera den spirande kärleken till klasskamraten Elsa, och även tomrummet efter sin pappa. Bokens illustrationer bidrar till tidsfärgen och understryker såväl dramatiken som värmen och humorn.

Ett hål (2022)

Yael Frankel

BILDERBOKEN MED ETT riktigt hål i pärmens. Hålet är en viktig del av berättelsen. Det försvinner inte, det går inte att fylla med annat. Är hålet saknaden efter någon? Det är en sorglig plats, ändå tar sig berättaren dit varje dag – för det är också varmt och inspirerande, läkande och tryggt. Hålet gör berättaren till den hon är. Poetiskt berättad med korta meningar och collage-liknande bilder. Vemodigt och trösterikt. Riktat sig lika mycket till vuxna som till barn.

Falafelflickorna (2018)

Christina Wahldén

HAWA DRÖMMER OM polishögskolan, behöver öva sig och startar en liten detektivbyrå. Det börjar alltså lekfullt, men snart ställs hon inför två svåra fall: En flicka som mot sin vilja ska giftas bort och två flickor som hotas av anhöriga för att de är kära i varandra. Nu är det inte lekfullt längre! Boken tar upp hur fall av detta slag ska hanteras, liksom information om barns rättigheter. Falafelflickorna har belönats med priset Spårhunden, och på grund av sin värme och humor kallats feelgood-deckare.

Fågeln i mig flyger vart den vill (2017)

Sara Lundberg

I DENNA BIOGRAFI berättas i poetiska texter och bilder om den jämtländska konstnären Berta Hansson (1910–1994). Ur hennes flickjags perspektiv gestaltas livet på bondgården, och konstnärsdrömmen. Den enda som riktigt förstår Berta dör i TBC. Hur kan Bertas konstnärsdröm leva vidare? Denna bok har belönats med priser och utgör ett stycke kvinno- och konsthistoria som väcker frågor om förväntningar, drömmar och mål. Här kan också en kvinnlig skapelseberättelse spåras, ett alternativ till den av Adams skapelse på Michelangelos freskomålning.

Hajtänder (2022)

Anna Woltz

KORTROMAN OM ELVAÅRIGA Atlanta som hanterar vardagens små och stora problem genom att ge sig ut på en cykeltur runt sjön Ijsselmeer – om hon inte klarar de 360 kilometrarna kommer allt att gå fel. På cykelturen möter hon Finley som lämnat sitt hem efter ett bråk med sin mamma. Vänskap uppstår och mellan raderna blir det tydligt att Atlantas och Finleys öden speglar varandra. Resan runt sjön blir en resa inåt, mot självinsikt. Berättelsen är spännande, har en underhållande och tänkvärd dialog och här finns mycket att samtala om.

Jefferson (2018)

Jean-Claude Mourlevat

IGELKOTTEN JEFFERSON ANKLAGAS för att ha mördat sin frisör som är grävling. Jefferson och kamraten Gilbert anar att det är en människa som är skyldig och ger sig av till deras land för att lösa brottet. Boken är en smart blandning av fabel och deckare, förvånansvärt realistisk, våldsamt och humoristisk. Jean-Claude Mourlevat har skapat spännande personer i en originell värld dit läsaren gärna återvänder. Berättelsen tar upp frågan om djurens rättigheter. Fristående del i en serie. ALMA-pristagare 2021.

Kattvinden (2018)

Text: Helena Öberg

Illustration: Kristin Lidström

I DENNA BILDROMAN möter läsaren två flickor i ett nutidsplan och två pojkar i historisk tid. Genom händelser i ett hus bildas sprickor mellan tidsplanen. De leder fram till ett både faktiskt och existentiellt utforskande för personerna. Texten är lättläst, och i långa avsnitt bär endast de vidunderligt flödande illustrationerna fram historien. Därutöver öppnar de många konstreferenserna dörrar till andra fångslande öden att lära känna. Här kan, kort och gott, olika typer av läsare samlas för att tycka, tänka och tolka.

Kulla-Gulla (1945)

Martha Sandwall-Bergström

I SMÅLAND VID 1900-talets början har en föräldralös flicka auktionerats ut till den lägstbjudande och blivit tjänstehjon hos en barnrik torparfamilj. Så småningom visar det sig att flickan är barnbarn till patron på herrgården som torpet lyder under. Nu ställs hon inför ett svårt etiskt dilemma. I denna flickboks-klassiker skildras materiella villkor som känns in på bara kroppen – grovt vadmal, bitande kyla, piskrapp. Men den rymmer också drömmar och berättelser som kan peka ut en annan riktning. Boken ingår i en serie.

Kensukes rike (2001)

Text: Michael Morpurgo

Illustration: Michael Foreman

DEN TOLVÅRIGE MICHAEL ramlar av föräldrarnas båt när de seglar över Korallhavet norr om Australien. Han flyter i land på en ö och möter en skeppsbruten japan vid namn Kensuke. Äventyrlig skildring om att finna förankringspunkter utanför familjen och bortom västerlandet. Det finns många paralleller till Daniel Defoes Robinson Crusoe, men boken fungerar också som en kommentar till sin samtid. Kartorna bidrar till det geografiska berättandet på ett kreativt sätt.

Legenden om Sally Jones (2008)

Jakob Wegelius

LÄSAREN FÅR FÖLJA gorillan Sally Jones på hennes livsresa, från födseln i den afrikanska regnskogen, via Istanbul, Trakien och Makedonien, till Port Said, Sydkinesiska sjön, Borneo och Amerika. I bild och text skildras äventyrets exotiska magi, över hav och land, längs prickade linjer på omsorgsfullt gjorda kartor. Det är en dramatisk berättelse om vänskap och skurkaktigheter. Men också om djur och människor, geografi och historia, under en tid då världens mångfald kunde utforskas via små flodbåtar och stora atlantångare.

Matilda (1988)

Text: Roald Dahl

Illustration: Quentin Blake

MATILDA VÄXER UPP i en familj som inte bryr sig om henne. I skolan möter hon en drakliknande rektor som gör saker och ting ännu värre. Men det visar sig att hon är en flicka med oanade krafter. Fantasifullt och festligt om att finna sin inre kraft och övervinna sina fiender. Personerna i berättelsen är humoristiskt skildrade och Quentin Blakes uttrycksfulla illustrationer gör det enkelt för läsaren att hänga med. En modern saga om alla barns rätt till ett kärleksfullt hem. Klassiker för unga läsare.

Min mamma är en ängel (2020)

*Text: Gunilla Lundgren, Le Glaténgé
Pen Club*

Illustration: Amanda Eriksson

HÄR MÖTER VI Angelica som bor i ett radhus i Sverige och Flori som kommer från Rumänien. Bägge talar romska dialekter, men Flori bär konstiga kläder, har för stora skor och hennes mamma är en ängel och pappan försvunnen. Hennes svenska namn blir förstås Pippi. Men hur ska Angelica kunna hjälpa denna burksamlade Pippi? Och vilken typ av hjälp vill hon ha? Svartvita illustrationer i naivistisk stil lyfter fram centrala händelser och objekt. Boken är skriven i samarbete med unga skribenter i en romsk skrivklubb.

Nattkorpen (2021)

Johan Rundberg

EN NATT LÄMNAS ett nyfött barn till ett barnhus i 1800-talets Stockholm. I centrum för denna historiska spänningsroman om de mest utsatta människorna, särskilt barnen, står ett udda par. Det är barnhusflickan Mika och polisen Hoff som tillsammans ska lösa gåtan. De dras in i skeenden som både alstrar högspeänning och får det att lukta och osa från sidorna. Författaren väjer inte för det svåraste. Boken är första delen i en trilogi och har belönats med bland annat Augustpriset.

Odysseus pojke (2020)

Text: Annika Thor

Illustration: Ishtar Bäcklund Dakhil

HÄR BERÄTTAS ODYSSEUS äventyr ur hans väntande – och växande – son Thelemakos perspektiv. På hans ö Ithaka finns det trygga med vaggsånger och lekar, men också den oroande maktkampen. Dessutom formuleras Thelemakos frågor om ideal och identitet i relation till hjältefadern Odysseus allt tydligare. Hjalteberättelserna, ofta i form av drömmar, bidrar till att det mytiska och psykologiska flätas samman. Det här är en perfekt högläsningsbok med ett rikt språk och många bottnar.

Ronja Rövardotter (1981)

Text: Astrid Lindgren

Illustration: Ilon Wikland

DET BÖRJAR MED en åsknatt, och en flicka som föds i en borg i skogen. Lika starka och mäktiga som åskknallarna kommer känslorna mellan flickan och hennes far, rövarhövdingen, att bli. Men även känslorna mellan flickan och sonen i den konkurrerande rövarätten. Många frågor väcks om konflikter mellan generationer, mellan människor och mellan människan och det vi kallar natur. En fråga bränner: Kan flickan söka självständighet och hävda andra principer än rövarätternas urgamla – och ändå behålla sin fars kärlek?

Sen kom vintern (2019)

Per Gustavsson

DEN ENA PÄRMENS insida täcks av brun päls, den andra av vit – och däremellan händer det! I spegeln upptäcker haren ett vitt strå i sin päls. Snart är hela han vit och världen utanför likaså! Men haren vill att allt ska vara som vanligt och köper inte de förklaringar som björnen presenterar. Snart upptäcker han dock att det finns fördelar med den vita pälsen. Denna bilderbok om att inte gilla förändringar erbjuder många sätt att läsa.

Tordyveln flyger i skymningen (1978)

Maria Gripe

I DENNA ROMAN, ett slags fantastisk realism, erbjuds tre småländska ungdomar ett sommarjobb som handlar om att vattna blommor i byns äldsta hus. Mycket snart ställs de inför gåtor och dras in i händelser som öppnar kanaler till gångna tider och fjärran länder. Både tordyvlar, ett schackspel och den känsliga växten *Selandria aegyptica* får betydelse. Dessutom aktualiseras naturfilosofiska frågor från äldre tid med bäring i vår egen. Vad skulle det innebära – på djupet – om ”allt levande hörer samman”?

Veras krig (2022)

Katarina Kuick

BOKEN SKILDRAR BELÄGRINGEN av Leningrad under andra världskriget. Det är ingen hjältehistoria utan en skildring av vad som sker med en stad som belägras i 872 dagar. Handlingen kretsar runt besväret med att få tag i mat och klara vardagen. I centrum står Vera och hennes familj. De slående detaljerna gör berättelsen lätt att leva sig in i och samtala om. Boken bygger på beskrivningar av belägringen i dagböcker och intervjuer med överlevare. Innehåller ett lärorikt efterord av författaren.

Vitsippor och pissrättor (2023)

Text: Oskar Kroon

Illustration: Hanna Klinthage

KAJ OCH HANS äldre bror Krister bor med sin pappa. Kaj ser upp till Krister som kan mycket och vågar vara sig själv. Men i skolan förföljs Krister av Sacke, och Kaj bestämmer sig för att hjälpa till. Berättelsen ramas in av Kaj som återger den hastigt växande konflikten och dess överraskande lösning. Det är både spännande och gripande. Hanna Klinthages bilder bidrar fint till berättelsens humoristiska stämning och den livfulla karakteriseringen av berättelsens personer.

NOVELLER

Anrop från inre rymden (2017)

Elin Nilsson

HÄR HAR ÅTTA jag-berättelser om flickor och pojkar på gränsen mellan barndom och ungdom samlats. De består av korta episoder där tankar och associationer vecklar ut sig – som anrop från inre rymder. Miljöerna är många och utgörs av hemmet och klassrummet, staden och landet eller semesterorten. I vardagens dramatik finns iakttagelser som skimrar och små ögonblick av storslaget liv: en traktorfärd och ett rädjurskid som – kanske – överlever. Kattungar som föds. En kyss. Detta är novellkonst!

Det osynliga barnet och andra berättelser (1962)

Tove Jansson

NOVELLER SOM FÖRTJÄNAR att bli lästa flera gånger av såväl barn som vuxna. Mest känd är titelnovellen, om Ninni som en mörk och regnig kväll kommer till Muminfamiljens hus. Hon har blivit osynlig efter att ha bott hos en ironisk tant som inte tycker om henne. En annan av novellerna handlar om hur Mumintriolet fångar den sista draken i världen, i den stora gropen till höger om pappans hängmattsträd. Illustrationerna bär Tove Janssons omiskännliga stil: enkla, motspänstiga och ödesmättade.

Framtid. 11 berättelser för mellanstadiet (2020)

Red: Katja Tydén

NOVELLSAMLING OM FRAMTIDEN, som vi egentligen inte vet något bestämt om, vare sig den ligger nära eller långt borta. Här finns en dystopisk novell om Eltons födelsedag i en framtid där regnet tagit över och solen aldrig tittar fram. Men också en fantasyberättelse om den märkliga drömfrukten som låter människorna i landet Goveli drömma om sin egen framtid. Ytterligare en av novellerna är realistisk och skildrar den sista halvtimmen fram till en bilolycka. Berättelser som i olika genrer och uttrycksätt utforskar skärningspunkten mellan nuet och framtiden.

Skräck. Elva rysare för mellanstadiet (2017)

Red: Olivia Demant

ELVA FÖRFATTARE BJUDER på lika många rysare. Dessa varierar i omfång, och några drar åt det muntliga medan andra är mer litterära. Spänning skapas enligt ett klassiskt paradigm: natt i stället för dagsljus, fullmåne i stället för nymåne, en djup tjärn i stället för en sjö. Här finns gränsons miljöer, gestalter från andra dimensioner och modern teknik som när den sätts ur spel bidrar till spänningen. Initiala planteringar görs, stämningen stegras och när allt verkar löst sker ofta en slutlig – och kuslig – vändning.

Tolv (2023)

Lisa Bjärbo, Johanna Lindbäck & Sara Ohlsson

TOLV BERÄTTELSE OM tolv personer från samma klass vars liv korsar varandra och flätas samman. Novellerna handlar bland annat om Fatima som inte kommer överens med sin mamma, Melvin som flyttar runt på olika jour- och familjehem och Husse som kan gå hur långt som helst när han är tillsammans med Molly. De episodiska novellerna frambringar en myllrande bild av alla de liv och historier som möts i skolans klassrum dag efter dag. Vardagligt om relationer och konflikter, vänskap och ensamhet. Kan även läsas som en kollektivroman.

LÄSLISTA FÖR
MELLANSTADIET

POESI

Folk. Främlingar och vänner - nån du kanske känner! (2019)

Emma Adbåge & Lisen Adbåge

EN MÄNNISKAS RELATIONER till "folk" kan se mycket olika ut. Folk kan vara någon man bara mött – eller någon man fött! Dikterna i denna samling handlar om stora och små, om den blyga och de mer spralliga, och om de som gillar starka kryddor eller bara vill fika. Här finns dikter om allt från lukten i en allvädersstövle till tankar om döden. Dikterna samtalar med föregångare som Hellsing, Bornemark och Wieslander – ja, en hel tradition! Illustrationerna är gjorda i olika tekniker men har det myllrande anslaget gemensamt.

Livet, ju. En samling dikter (2023)

Text: Märten Melin

Illustration: Sofia Falkenheim

PRECIS SOM LIVET är denna diktsamling fylld med känslor av olika slag och magnitud. Dikterna är hämtade ur författarens tidigare produktion och organiserade i fem teman, från "Jag" till "På liv och död". I en dikt funderar diktjaget över hur känslorna kan vara så stora – som kärlek – men ändå rymmas i människor som är så små. I en annan väcks frågan om man kan lära sig att landa om man aldrig har lärt sig att flyga? Temana binds samman av den vackra formgivningen och de diskreta illustrationerna i svart, vitt och tilläggfärgen gult.

Livet och lite annat. Verser om stort och smått (2022)

Lena Sjöberg

DETTA ÄR EN samling illustrerade dagsverser med rim och rytm och ett rikt innehåll. Bokens omslag med ett huvud vars hår formar sig till en trädkronas grenar, ger en antydning om innehållets riktning och spännvidd. Här finns både kroppen, tiden och döden med, i såväl humoristiska som allvarliga verser. Många dikter är det lätt att träda in i, men några är det svårare att komma ut ur – och det är positivt!

Regn (2018)

Anders Holmer

I DENNA BILDERBOK med en haikuliknande dikt på varje uppslag görs nedslag på olika platser på jorden. Den gemensamma nämnaren är regn, men inte bara i form av vatten utan också frön, sand och blommor. Här ställs vi inför hav, vidder och djup, liksom det minsta lilla, som den lösa tanden i munnen eller regnvåta skalbaggen på stigen. Dikterna och bilderna är beroende av varandra, och varje uppslag är en egen berättelse att dröja kvar i. Längre. Inte minst kan de väcka funderingar över perspektiv, känslor och ljudbilder.

Tid för poesi (2024)

Idé och urval: Ann Boglind &

Anna Nordlund

Svenska Akademien

MED DENNA DIKTSAMLING vill Svenska Akademien sprida glädjen att läsa litteratur tillsammans. Samlingen utgörs av dikter från 1600-talet och framåt. Här är både Göran Greider och Erik Gustaf Geijer representerade, liksom Laleh Pourkarim och Henry Parland. Det finns en dikt för varje vecka under året, och tid är ett centralt tema. Liksom i föregångaren En bro av poesi har dikterna illustrerats av femton nutida konstnärer. Med dessa kontaktytor mellan text och bild kan fler dimensioner av dikten synliggöras och nya samtal uppstå.

LÄSLISTA FÖR
MELLANSTADIET

LÄSLISTA FÖR MELLANSTADIET

Läslistorna är framtagna av
Skolverket och Kulturrådet 2024.
Grafisk form: Tegel & Hatt.
Du hittar listorna på skolverket.se

Skolverket
KULTURRÅDET